

हिंदी विद्या प्रचार समितीद्वारा संचालित
रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)
T.Y.B.A. Marathi CEP Syllabus Semester V

Hindi Vidya Prachar Samiti's
Ramniranjan Jhunjhunwala College of Arts, Science & Commerce
(Empowered Autonomous College)

Affiliated to

UNIVERSITY OF MUMBAI

Syllabus For T.Y.B.A. (level 5.5 under NEP-2020)
Program: B.A. MARATHI
Program Code: RJMAR
Course: Marathi Community Engagement and Service Project (CEP)

Course Code: RJCEPMAR351

Sem. V (level 5.5)
CBCS
Multidisciplinary Degree Program with Multiple entry and Exit (NEP-2020)
2025-26

प्रास्ताविक

मराठी भाषा आणि मराठी साहित्य का अभ्यासायचं?

मानवी भाषा हे भावना-विचार यांच्या संप्रेषणाचं अत्यंत महत्त्वपूर्ण माध्यम आहे. मातृभाषा ही मानवाला आईच्या गर्भात असल्यापासून अवगत असणारी गोष्ट आहे. जन्माला आल्यापासून आपण भाषा ऐकतो, ती आत्मसात करू लागतो, मग हळू हळू बोलू लागतो. आपल्या रोजच्या जीवनव्यवहारात श्वासाइतकीच भाषेची अपरिहार्य गरज आपल्याला असतोच. कारण माणूस हा समाजप्रिय प्राणी आहे आणि भाषा हे समाजव्यवहाराचं अविभाज्य अंग आहे. त्यामुळे भाषाप्रभुत्व ही यशस्वी जीवनाची गुरुकिल्ली आहे. दैनंदिन व्यवहारापुरता भाषेचा वापर मर्यादित नाही. उत्तम भाषेचा संस्कार हा तुमच्या जगण्याला दिशा देणारा, जीवन घडवणारा असतो. भाषा तुमच्या भावनिक, सांस्कृतिक गरजांचं भरणपोषण करून व्यक्तिमत्त्वविकास घडवते.

भाषेचं हे सामर्थ्य लक्षात घेता, तिचं स्वरूप समजून घेणं, तिचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास करणं किती अनिवार्य आहे हे तुमच्या लक्षात येईल.

प्रत्येक समाजाच्या भाषेची अशी काही खास वैशिष्ट्यं असतात..त्या त्या समाजाच्या भाषेमध्ये निर्माण होणारं साहित्य म्हणजे त्या समाजाचा भावनिक उद्गार असतो.त्या समाजातील साहित्य हे मानवी समाजाचं प्रतिबिंब असतं, असं मानलं जातं. प्रत्येक समाजातील सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक, आर्थिक, भौगोलिक इ. परिस्थितीचा अभ्यास करायचा झाल्यास, त्या समाजात निर्माण झालेल्या साहित्याचा अपरिहार्यपणे आधार घ्यावा लागतो. म्हणजेच, साहित्याच्या अभ्यासाने या सर्व घटकांचं भान येतं, ज्ञान प्राप्त होतं. भाषा आणि साहित्य यांच्या अभ्यासाने आपण ज्ञानसमृद्ध आणि भावसंपन्न होतो.

मराठी भाषेला आणि साहित्याला अकराव्या शतकापासूनची प्रदीर्घ परंपरा आहे.

" माझा मज्हाटाची बोलु कवतिके। परि अमृतातेही पैजा जिंके। ऐसी अक्षरे रसिके। मेळवीन॥"

या शब्दांत ज्ञानदेवांनी आपल्या भाषेचं सामर्थ्य व्यक्त केलं . या सामर्थ्याची ओळख आपण अभ्यासक्रमाच्या माध्यमातून करून घेणार आहोत.

आर.जे.मध्ये मराठी साहित्याचा अभ्यास का निवडायचा?

आपल्या महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून, म्हणजे १९६३ पासून मराठी विभागही अस्तित्वात आला.. म्हणजेच मराठी विभागाला जवळजवळ ६० वर्षांची परंपरा आहे. मराठी विभागाबरोबरच मराठी वाङ्मय मंडळाचीही स्थापना झाली. विद्यार्थ्यांना अभ्यासक्रमाबरोबरीनेच त्यांचा सर्वांगीण विकास घडावा आणि त्यांची वाङ्मयीन अभिरूची सुसंस्कारित व्हावी यांसाठी मराठी विभाग आणि मराठी वाङ्मय मंडळ भाषाविषयक विविध नवनवीन उपक्रमांचं आयोजन करीत असतं. प्रसिद्ध लेखकांची व्याख्यानं, लेखकांशी संवाद साधणाऱ्या मुलाखती, अभ्यासक्रमावर आधारित वृत्तांतलेखन स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, निबंधलेखन स्पर्धा तसंच 'आविष्कार' भित्तिपत्रक व हस्तलिखित व इ-अंक यांचंही आयोजन केलं जातं. मुलाखत तंत्र समजून घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांना मुलाखतीची संधी उपलब्ध करून दिली जाते. या व्यतिरिक्त विद्यार्थ्यांसाठी कौशल्यविकासन तसेच मूल्यवर्धित अभ्यासक्रमही मराठी विभागातर्फे घेतले जातात. अ) मराठी भाषा आणि मराठी साहित्यातील संवाद आणि मानवी मूल्य. या अभ्यासक्रमांच्या साहाय्याने विद्यार्थ्यांना व्यवसायाच्या दिशा उपलब्ध होऊ शकतात.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणानुसार मराठी साहित्याच्या अभ्यासक्रमाची आखणी करताना व्यावसायिक उपयोजन, कौशल्य विकास व विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास ही गरज ओळखून उपयोजित मराठी, मराठी युनिकोड टंकलेखन, मराठी शुद्धलेखन आणि मुद्रितशोधन कार्यालयीन पत्रव्यवहार, अर्जलेखन, वृत्त-वृत्तांतलेखन यांबरोबरच भाषांतर, जाहिरातलेखन, ग्रंथपरीक्षण या घटकांचाही अभ्यासक्रमात समावेश केला आहे.

तृतीय वर्ष कला शाखेच्या अभ्यासक्रमाची आखणी विद्यार्थ्यांना लोकसेवा आयोगाच्या विविध परीक्षांसाठी उपयुक्त होईल, याचे भान ठेवून केली आहे.

विद्यार्थ्यांनी मराठी या विषयाची निवड केल्यास व्यवहारचतुर आणि संवेदनशील व्यक्तिमत्त्व म्हणून विद्यार्थ्यांची जडणघडण होईल, अशी खात्री वाटते.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)
T.Y.B.A. Marathi CEP Syllabus Semester V

सामाजिक सामिलकी आणि समाजसेवा प्रकल्प – Community Engagement Project (CEP)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासावर भर देते. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणांच्या अंतर्गत आखलेल्या शैक्षणिक श्रेयांक संरचनेमध्ये सहा स्तंभामध्ये विविध विषयांची आखणी करण्यात आली आहे. यातील सहावा स्तंभ हा अनुभवाधिष्ठित शिक्षणाचा आहे. याच स्तंभामध्ये पाठ्यपूरक अभ्यासक्रम(CC), क्षेत्र प्रकल्प(FP), व्यवसायगत प्रशिक्षण(OJT) इत्यादी अभ्यासविषयांप्रमाणे सामाजिक सामिलकी आणि समाजसेवा प्रकल्प (CEP) हाही अभ्यासक्रम समाविष्ट आहे. समाजातील सामाजिक-आर्थिक समस्यांचा विद्यार्थ्यांना परिचय व्हावा, सामाजिक सेवाक्षेत्रामध्ये प्रत्यक्ष काम करण्याचा अनुभव विद्यार्थ्यांना मिळावा हे समाजसेवा प्रकल्पाचे उद्दिष्ट आहे. विद्यार्थ्यांनी पुस्तकी शिक्षण आणि प्रत्यक्षातील वास्तव परिस्थिती यांची सांगड घालत समस्यावर उपाय शोधण्याचा प्रयत्न करावा, हेही अपेक्षित असेल. प्रत्यक्ष कामातून मिळणारे ज्ञान व माहिती त्यांच्या पुस्तकी शिक्षणाला पूरक असेल. उद्याचे भविष्य असणाऱ्या आजच्या तरुणांच्या व्यक्तित्वविकासासाठी आणि सर्वांगीण अध्ययनप्रक्रियेसाठी हा सामाजिक सामिलकी आणि समाजसेवा प्रकल्प उपयुक्त आहे.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

T.Y.B.A. Marathi CEP Syllabus Semester V

SEMESTER	:	V
CATEGORY UNDER NEP	:	Marathi CEP
TITLE OF THE SUBJECT/COURSE	:	Marathi- Community Engagement and Service Project
COURSE CODE	:	RJCEPMAR351
CREDITS	:	02
DURATION	:	60 Hours

T.Y.B.A.	Marathi CEP
तृतीय वर्ष	मराठी सामाजिक सामिलकी आणि समाजसेवा प्रकल्प
कला शाखा	
अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे (Learning Objective):	
१.	विद्यार्थ्यांना समाजातील सामाजिक-आर्थिक समस्यांचा परिचय व्हावा.
२.	विद्यार्थ्यांना सामाजिक सेवाक्षेत्रांमध्ये प्रत्यक्ष काम करण्याचा अनुभव मिळावा.
३.	नेतृत्वगुण, विश्लेषणक्षमता, उपक्रमशीलता यांसारखे गुण वाढीस लागून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास व्हावा.
४.	विद्यार्थ्यांना पुस्तकी शिक्षण आणि प्रत्यक्षातील वास्तव परिस्थिती यांची सांगड घालत समस्यांवर उपाय शोधण्याचा सराव व्हावा.
५.	विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक संवेदनशीलता वाढीस लागावी.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

T.Y.B.A. Marathi CEP Syllabus Semester V

CO No. निष्पत्ती क्र.	अभ्यासपत्रिकेची निष्पत्ती (Course Outcome):	PSO Addressed	BLOOMS LEVEL
१.	विद्यार्थ्यांना समाजातील सामाजिक-आर्थिक समस्यांचा परिचय होईल.	11,12	BT Level II, III, IV, Understand, Apply, Analyze
२.	विद्यार्थ्यांना सामाजिक सेवाक्षेत्रांमध्ये प्रत्यक्ष काम करण्याचा अनुभव मिळेल.	11,12	BT Level II, Understand BT Affective Domain level I, II, III, IV Receiving, responding, Valuing, organizing
३.	नेतृत्वगुण, विश्लेषणक्षमता, उपक्रमशीलता यांसारखे गुण वाढीस लागून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास होईल.	11,12	BT Affective Domain level I, II, III, IV Receiving, responding, Valuing, organizing, Characterizing
४.	विद्यार्थ्यांना पुस्तकी शिक्षण आणि प्रत्यक्षातील वास्तव परिस्थिती यांची सांगड घालत समस्यावर उपाय शोधण्याचा सराव होईल.	11,12	BT Level II, III, IV, V, VI Understand, Apply, Analyze, Evaluate and Create. BT Affective Domain level I, II, III, IV Receiving, responding, Valuing, organizing, Characterizing.
५.	विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक संवेदनशीलता वाढीस लागेल.	11,12	BT Affective Domain level I, II, III, IV Receiving, responding, Valuing, organizing.

सत्र ५		तास H	श्रेयांक Cr
मराठी सामाजिक सामिलकी आणि समाजसेवा प्रकल्प	RJCEPMAR351	६०	०२
विद्यार्थ्यांनी पुढीलपैकी कोणत्याही सामाजिक प्रकल्पामध्ये सहभागी होऊन अपेक्षित साठ अध्ययन तास पूर्ण करावेत आणि या अभ्यासक्रमाची अपेक्षित उद्दिष्टे साध्य करावीत: १. फूटपाथ स्कूलमध्ये शिकविणे. २. अनाथाश्रम, वृद्धाश्रम, महिलाश्रम येथे कार्य. ३. स्वच्छताविषयक कार्य. ४. पर्यावरण संरक्षण संवर्धनविषयक कार्य. ५. विविध सरकारी कल्याणकारी योजनांच्या प्रसार-प्रचाराचे कार्य. ६. अन्य सामाजिक सेवाकार्ये किंवा उपक्रमांमध्ये सहभाग			

T.Y.B.A. SEM – V

तृतीय वर्ष कला शाखा सत्र ५

मराठी सामाजिक सामिलकी आणि समाजसेवा प्रकल्प (CEP) (RJCEPMAR351)

मूल्यमापन

मूल्यमापन योजना :

१. प्रत्येक विद्यार्थ्याला समाजसेवा प्रकल्पपुस्तक (CEP- BOOK) दिले जाईल.
२. विद्यार्थ्यांनी ज्या सामाजिक प्रकल्पात प्रत्यक्ष सेवाकार्य केले असेल त्या कार्याची नोंद तपशीलवार समाजसेवा प्रकल्प पुस्तकात सादर करावयाची आहे. त्याचबरोबर आपले अनुभवही लिहायचे आहेत. आवश्यक तेथे जिओटॅग्ड फोटोही प्रकल्पपुस्तकात चिकटवावेत.
३. सत्राअखेरीस समाजसेवा प्रकल्पाच्या मूल्यमापनासंदर्भात मुलाखतवजा तोंडी परीक्षा घेतली जाईल. तेव्हा प्रकल्प पुस्तक व प्रकल्पाशी संबंधित सर्व कागदपत्रे, पूरक लेखनसाहित्य, छायाचित्रे, ध्वनिचित्रफीत इत्यादींसह उपस्थित राहावे.

Evaluation Rubrics मूल्यमापन सारणी

Parameters	Marks	(80 to 100%) Excellent	(60 to 80%) Good	(40 to 60%) Satisfactory	(20 to 40%) Average
Project work Done	20	16-20/20	12-16/20	8-12/20	4-8/20
Project Report written	20	16-20/20	12-16/20	8-12/20	4-8/20
Presentation and Communication Skills	10	8-10/10	6-8/10	4-6/10	2-4/10

Mapping of the courses to employability / entrepreneurship / skill development

Class	Course Name	Course Code	Employability / Entrepreneurship / Skill development
TYBA Sem V	Marathi -Community Engagement and Service Project	RJCEPMAR351	1. Interpersonal Skills 2. Social Skills 3. Communication skill 4. Writing Skill

Mapping of Curriculum with relevance to local, regional, national and global Developmental needs

Sr. No.	Class	Course Name	Course Code	Relevance
1.	TYBA Sem V	Marathi - Community Engagement and Service Project	RJCEPMAR351	Relevance to Local, Regional, National Developmental Needs.

Mapping of Curriculum with Cross cutting Issues Viz. Professional Ethics, Gender, human Values, Environment and sustainability

Sr. No.	Class	Name of the Course	Course Code	Issues Addressed
1.	TYBA Sem V	Marathi - Community Engagement and Service Project	RJCEPMAR351	Gender Sensitization, Human Values and Environment and sustainability.

रामनिरंजन झुनझुनवाला कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (अधिकारप्रदत्त स्वायत्त)

T.Y.B.A. Marathi CEP Syllabus Semester V

Mapping of Curriculum with Sustainable Development Goals (SDG) and NEP 2020

Sr. No.	Class	Name of the Course	Course Code	SDG	NEP 2020
1.	TYBA Sem V	Marathi - Community Engagement and Service Project.	RJCEPMAR351	SDG 4(Quality Education), SDG 5(Gender Equality) SDG 10(Reduce Inequalities) SDG 11 (Sustainable Cities & Communities) SDG 15(Life on Land) SDG 16(Peace, Justice and Strong Institution)	Holistic Development. Skill Development. Experiential Learning. Human Values.